

Түстүү билдирүүлөр

Автор: Дина Антония

Сүрөтчү: Адинда Новальявати

Которгон: Назира Сартбаева

Түстүү билдирүүлөр

Автор: Дина Антония
Сүрөтчү: Адинда Новальявати
Которгон: Назира Сартбаева

Кыргыз тилинде
Бишкек 2023

Copyright © 2023, Бул чыгарма Creative Commons Attribution 4.0 Эл аралык лицензиясы (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>) боюнча лицензияланган”

<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Бул ишти коммерциялык максаттарда колдоно аласыз. Бул чыгарманы адаптациялап, толуктай аласыз. Авторлордун, иллюстраторлордун ж.б. автордук укугун жана өздүк маалыматтарын сакташыңыз керек.

"Түстүү билдирүүлөр" (кыргыз тилинде), Назира Сартбаева тарабынан которулуп адаптацияланган. *Colorful messages* (англисче) чыгарманын негизинде, автору Dina Antoniya жана сүрөтчүсү Adinda Noval'yavati. ©The Asia Foundation - Let's Read, тарабынан 2021-жылы CC-BY-NC-4.0 лицензиясы боюнча басылып чыккан. Чыгарманын түп нускасын бул жерден көрө аласыз: <https://www.letsreadasia.org/book/pesan-wama-wami?bookLang=4846240843956224>

Бул басылма АКШнын эл аралык өнүктүрүү боюнча агенттиги (USAID) аркылуу көрсөтүлгөн Америка элинин колдоосу менен түзүлдү. Басылманын мазмуну USAIDдин же АКШ Өкмөтүнүн пикирин милдеттүү түрдө чагылдырбайт.

Бул Таринин жаңы мектептеги биринчи күнү. Ал жаңы достору көп болоруна кубанып жатты. Анын парталашы ким болот?

– Тари, сен Пелангинин жанына отур, – деди мугалим.

- Мен түн бою балык уулап жүрдүм. Кармаганым болгону кичинекей "Тари" балыгы болду.
- Пеланги, сен мени Тари деп атай берсең болот!
- Ха-ха-ха! Пелангиден башка балдар күлүп жиберешти.
- Пеланги – көп сүйлөбөгөн кыз экен? – деп ойлоду Тари.

Музыка сабагында мугалим аларга жаңы ыр үйрөттү.

– Тралала... трилили... – деп, Пелангиден башкасы кошулуп ырдап жатышты.

– Пеланги...эмне үчүн сен ырдабай жатасың? Бир нерсе болдубу? – деп сурады Тари. Пеланги унчуккан жок.

– Пеланги – уялчаак кызбы?

Чырың! Түшкү тыныгууга коңгуроо кагылды. Пеланги өзүнүн ланч-боксун ачты. Тамактын жыты укмуш эле!
– Пеланги, сенин кууралган күрүчүң ушундай даамдуу көрүнөт экен. Мен аябай ачка болдум! Мени ашканага алып бара аласыңбы? – деп сурады Тари. Пеланги дагы эле унчуккан жок. Хм...

- Сен биз менен ашканага барсаң болот, – деп сунуштады Бунга.
- Пеланги сүйлөбөйт, – деп эскертти Пипит.
- Пеланги мугалим менен гана сүйлөшөт, – деп кошумчалады Бунга. – Ал шыбырап сүйлөйт. Эч ким аны уга албайт.
- Хм, Пеланги дос күткөндү жаман көрөбү?

Тил үйрөнүү сабагында мугалим окуучулардан балдар каникулду кандай өткөргөнү жөнүндө дил баян жазууну суранды.

Эмне үчүн Пеланги дептерине сүрөт тартып жатат? Бул кызык, бирок анын сүрөттөрү чынында сонун экен

Пелангиден башкасынын бардыгы өз дил баянын окуп берди. Анын үнү өтө акырын чыгат, ошондуктан анын дил баянын мугалим окуп берди.

– Жакшы сүрөт экен, Пеланги, – деп айтты мугалим.

– Сонун экен! Бирок эмнеге ал дил баянын өзү окуй албайт? – деп таң калды Тари.

Ура! Кийинки сабак – дене тарбия!

– Чуркап, алкак аркылуу секирип, конусту кийинки оюнчуга бериш керек, ал эстафетаны улантат, – деп мугалим эстафета эрежелерин түшүндүрүп берди.

Тари чагылгандай тез чуркайт.

Анын командасы башкалардан озуп кетти. Ал өз командасындагы кийинки оюнчу болгон Пеланги чуркоону ийгиликтүү аякташы үчүн анын милдетин жеңилдетти.

Бирок Пеланги селдейип катып калды.

– Чурка тезирээк, Пеланги! Биз утулуп калабыз! – деп Тари аны акырын түрттү.

Күп! Пеланги кулап кетти.

Тари, аны катуу түртүп алды окшойт.

Мугалим Пелангини мектептин медпунктуна алып барды.

Тари Пелангиде баары жакшы деп үмүттөнөт.

Сабактан кийин Тари Пелангинин аксап жүргөнүн байкады. Ал үйүнө жеткирип коюуну сунуштады.

– Пеланги, мен абдан өкүнүп жатам. Сени үйүңө жеткирип коеюнбу? Сенин үйүң каякта?

Эч нерсе айтпай туруп, Пеланги үйү тарапты көрсөттү. Тари аны үйүнүн жанынан түшүрүп, коштошуп кол булгалады.

Кийинки күнү Пеланги сабакка келбей калды. Тари өзүн ыңгайсыз сезип, мектептен кийин Пелангиге барууну чечти. Бунга жана Пипит аны менен барууга макул болушту.

Чырың-чырың! Тари Пелангинин үйүнүн коңгуроосун какты.

– Пеланги, эшикти ачып койчу? – деген аялдын үнүн угушту.

– Макул, апа, азыр!

– Бул Пелангинин үнүбү? – кыздар таң калып калышты. Алар анын үнүн биринчи жолу угушту.

– Салам, Пеланги!

Пеланги жооп берген жок. Ал жандап аларды меймандар бөлмөсүнө кирүүгө чакырды да кетип калды.

Ошол учурда Тари, Бунга жана Пипит Пелангинин сүрөттөр жана сыйлыктарын суктанып карап жатышты.

Пелангинин апасы кыздар менен учурашты.

Көрсө, Пелангинин буту дагы эле ооруп жатыптыр.

Анын эжеси дагы ооруп калыптыр, ушундан улам Пеланги бул күнү мектепке барбай калган.

– Пеланги, мен эжеңди карап келейин. Курбуларыңа куурулган күрүч жасап бересиңби? Мен бардык азыктарды даярдап койдум, – деп айтты Пелангинин апасы.

– Макул, апа, – деп шыбырады Пеланги.

Пеланги дамак даярдап баштады. Күрүчтүн буркураган жыты бөлмөгө тарады.
Тари жаңы курбусу тууралуу башкача ойлоно баштады. Пеланги жакшы кыз окшойт, ал апасына жардам берет экен.

Пеланги тамак даярдагандан кийин, ал бир ооз сөз айтпастан, досторуна кууралган күрүч сунуштады.

– Эң сонун! – деди Бунга.

– Чоңойгондо мыкты ашпозчу болчудайсың! – деди Пипит.

Пеланги унчуккан жок.

Тамактан кийин Пеланги досторун ички короого алып барды. Кыздар бир аз убакыт ыңгайсыз болуп унчукпай калышты.

Күтүүсүздөн Таринин оюна идея келди. Пеланги сүрөт тартканды жакшы көрөт. Тари сумкасынан кагаз жана түстүү карандаш алып чыкты.

Тари Пелангини башкы ашпозчунун ролунда тартып, “Пеланги – мыкты башкы ашпозчу!” деп жазып койду. Андан кийин сүрөттү Пелангиге берди.

Пеланги жооп береби? Тари, Бунга жана Пипит бир аз тынчсыздана түшүштү.
Бирок Пеланги кагаз жана түстүү карандаш алды. Андан кийин ал кооз сүрөт тартып, сүрөттүн алдына
“Ыракмат!” деп жазып койду.

Бир аздан кийин Бунга менен Пипит да кат алышууга кошулушту.

– Эртең мектепке кел. Биз бири-бирибизге түстүү билдирүүлөрдү жазабыз, – деп сунуштады Тари Пелангиге. Пеланги жылмайып койду.

Көрсө, Пелангиге жаңы досторду күтүү жагат экен. Болгону, аны көрсөтүү үчүн өзүнүн жеке кооз ыкмасы бар.

Эмне үчүн Пеланги мектепте таптакыр сүйлөбөгөнүн билесиңерби? Ал дос тапкысы келбегенинен эмес. Пеланги тандалма мутизм деп аталган өтө кооптуу абалдан жабыркайт. Бул абалдан улам, Пеланги тынчсызданууну жана ыңгайсыздыкты сезген жагдайларда, мисалы мектепте таптакыр сүйлөбөйт. Бул абал анын мектептеги жетишкендигине таасирин тийгизиши мүмкүн.

Пеланги сыяктуу досторго кантип жардам бериш керек? Тандалма мутизми барлар ага жакын адамдар менен өздөрүн ыңгайлуу сезишет. Тааныбаган адамдын жанында абдан катуу тынсызданып калышат. Алар менен өздөрү үчүн көнүмүш болгон шарттарда, мисалы, үйүндө өз ара баарлашууга аракет кылып көргүлө. Алар тарабынан жасалган кичинекей баарлашуу үчүн дагы мактаңыз. Акырындык менен силерге көнүп башташат.

Автор: Дина Антония
Сүрөтчү: Адинда Новальявати
Которгон: Назира Сартбаева

USAIDдин "Окуу керемет!" долбоору
Кыргыз Республикасы

1-класс	1.1 деңгээли
	1.2 деңгээли
	1.3 деңгээли
2-класс	2.1 деңгээли
	2.2 деңгээли
3-класс	3.1 деңгээли
	3.2 деңгээли
4-класс	4.1 деңгээли
	4.2 деңгээли